

نقش و اهمیت مدرسه در تربیت شهروند فعال

علی باهوش فاردقی

کارشناس علوم تربیتی

alibahoosh1374@gmail.com

چکیده

همانطور که همگان می دانند شهروند به شهرنشینی می گویند که قوانین و مقررات شهر را رعایت می کنند و به حقوق دیگر شهروندان احترام می گذارند. اما آنچه که در این پژوهش می خواهیم بررسی کنیم تفاوت شهروند منفعل با شهروند فعال و تاثیر آموزش و پرورش بر تربیت شهروند فعال می باشد. ارسطو معتقد بود که فرد برای اینکه انسان واقعی باشد باید یک شهروند فعال در اداره امور جامعه اش باشد. (فالكس، ۱۳۸۱) بی گمان همه می دانیم که آموزش و پرورش بر تربیت شهروند فعال و منفعل نقش اساسی دارد اما سوالی که در اینجا پیش می آید این است که آیا این نقش در جهت تربیت شهروندی فعال است یا منفعل؟ اصلا شهروند فعال مورد نظر جامعه چگونه است؟ مدارس ما چگونه می توانند شهروندانی فعال و دلسوز برای آینده ی جامعه تربیت کنند؟ کادر مدرسه و معلمان جامعه چه نقشی در جهت تربیت شهروند فعال دارند؟ نقش محتوا در تربیت شهروند فعال چیست؟ واز همه مهم تر مدرسه چگونه می تواند شهروندانی فعال به جامعه تحویل دهد؟ ما با تحقیق کتابخانه ای سعی در پاسخ دادن به این سوالات داریم و در این راه از منابع و محتوای مختلف همچون مقالات، کتاب ها و سخنرانی ها ی بزرگان تعلیم و تربیت استفاده کرده ایم.

واژه های کلیدی: شهروندی، شهروند فعال، تعلیم و تربیت، مدرسه

مقدمه

قبل از فهمیدن و درک معنی و مفهوم شهروند فعال لازم است معنی و مفهوم شهروند را درک کنیم. شهروندی به مثابه ی فرایندی اجتماعی و سیاسی از قرن نوزدهم در جوامع مدنی به صورت تعامل جدی بین دولت و ملت مطرح و بطور همزمان با مساله ی عضویت در دولت ملت ها از مباحث مهم اجتماعی و سیاسی شده است (عاملی، ۱۳۸۰). شهروندی پویاترین مفهوم اجتماعی جامعه ی مدرن تلقی شده است، به عبارت دیگر باید گفت که اساس جامعه ی مدنی بر محور نهاد های اجتماعی نظام شهروندی شکل گرفته است. به طور کلی شهروندی یک نوع قرار داد متقابل اجتماعی و یک سلسله حقوق متقابل ((دولت بر مردم)) و ((مردم بر دولت)) و همچنین یک احساس مشترک عمومی نسبت به هویت ملی و اجتماعی در یک محدوده مشخص است. (عاملی، ۱۳۸۰). شهروندی مفهوم جدیدی است که بر اساس زندگی شهری در جوامع مدنی شکل گرفته است. شهروندی عبارت است از عضویت در جامعه ی ملی که موجب به وجود آمدن مجموعه ای از حقوق مبتنی بر عدالت در یک جامعه می شود (همان منبع)

مفهوم ((شهروندی)) در درجه اول ، دارای وجوه مشترک مهارت های زندگی در سطوح محلی و ملی است و در درجه دوم ، با مهارت های زندگی در جامعه ی جهانی ارتباط دارد. (لطف آبادی، ۱۳۸۵)

هر فردی که به دنیا می آید باید به عنوان یک شهروند شناخته شود و از تمام حقوقی که در ((اعلامیه حق رشد)) و ((عهدنامه حقوق کودک)) مقرر شده است بهره مند شود. (همان)

همان گونه که از تعریف های مختلف استنباط و تاکید می شود شهروند به فردی می گویند که در جامعه دارای حقوق خاصی است اما سوالی که مطرح می شود این است که چه تفاوتی بین شهروند فعال و شهروند معمولی یا منفعل وجد دارد؟ بهتر است برای رسیدن به این جواب ابتدا به معنی و درک مفهوم شهروند فعال بپردازیم.

شهروند فعال را آنجا می توان دید که امکان رساندن صدای خود به جامعه را دارد و یا خلق می کند.